

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ประเทศชาติจะพัฒนาไปอย่างก้าวไกล มั่นคง เจริญก้าวหน้า ต้องมีประชากรที่มีคุณภาพ บุคคลนอกจากจะมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ สุขภาพจิต สุขภาพจิตนับว่ามีความสำคัญต่อชีวิตคนเราเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกเพศทุกวัยในชีวิตประจำวัน มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสุขภาพของร่างกาย สำหรับคนไทยนั้น ปัญหาด้านสุขภาพจิตได้เข้ามามีบทบาทต่อคนไทยเป็นอย่างมาก เมื่อบุคคลมีสุขภาพจิตดีแล้ว ประเทศชาติสามารถพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว มีความมั่นคง หากบุคคลมีจิตใจอ่อนแอ มักจะถูกบุคคลอื่นดูถูกเหยียดหยาม ไม่กล้าตัดสินใจและถูกชักจูงง่าย บางครั้งอาจตกเป็นเหยื่อของบุคคลอื่นที่จะชักจูงไปในทางที่ผิดกฎหมาย เช่น การแสพสารเสพติด ประกอบอาชญากรรม ผลที่ตามมา ก็คือเป็นภาระของสังคม ซึ่งจะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไป

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น การเพิ่มจำนวนของประชากร การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทต่อความเป็นอยู่ของคนไทยเป็นอย่างมาก และมีเครื่องจักรกลเข้ามาแทนการใช้แรงงานจากคน ทำให้คนส่วนหนึ่งเกิดการว่างงาน ซึ่งทุกคนจะต้องปรับสภาพของตนเอง ให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี แข่งขันกันท่ามาหากิน แข่งขันกันทางด้าน

วัตถุเพื่อความทันสมัยและเท่าเทียมกับผู้อื่น ทำให้เกิดปัญหาว่าจะต้องหาสิ่งเหล่านั้น มาเพื่อตอบสนองให้กับตนเอง หรือแข่งขันเพื่อปากท้องและความอยู่รอดของตนเอง เมื่อมนุษย์คิดหาสิ่งต่าง ๆ มาเพื่อตอบสนองให้กับตนเอง ก็จะดำเนินการขวนขวายเพื่อการได้มา ซึ่งการได้นั้นบางคนก็ประสบความสำเร็จและบางคนอาจผิดหวัง เนื่องจากความสามารถของคนเรานั้นมีขีดจำกัด เมื่อประสบกับปัญหา ทำให้เสียสุขภาพจิต ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ และการดูแลบุตรหากเกิดการขาดความรัก หรือการเอาใจใส่ไม่ดีเท่าที่ควร ก็จะทำให้สุขภาพจิตเสียได้เช่นกัน

จิตใจมนุษย์เป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน กระทบกระเทือนได้ง่ายที่สุด เมื่อคนเราเกิดการสูญเสียสิ่งที่เคยมี เช่น บุคคลที่ตนรัก ลาภ ยศ สรรเสริญ อำนาจ ชื่อเสียง ทรัพย์สินสมบัติ ความล้มเหลวในการทำงาน การถูกขัดใจ ถูกหลอกลวง ถูกดูหมิ่นศักดิ์ศรี ถูกโกง การไม่ได้รับความเป็นธรรม ทำให้เกิดการคับข้องใจ ตึงเครียดและกดดันของจิต จะตามมาด้วยความวิตกกังวล ความโกรธ ความไม่พอใจ ความเสียใจ ความเจ็บใจ ปฏิกริยาจะแสดงออกมาในลักษณะการผิดปกติทางจิตใจ ซึ่งจะรุนแรงมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความหนักเบาของปัญหานั้น (สุจิต สุวรรณชีพ, 2528) จากสภาวะเหตุการณ์ดังกล่าว หากบุคคลที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ อาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมาย ปัญหาที่จะตามมาก็คือ ปัญหาอาชญากรรม บุคคลที่ก่ออาชญากรรมหรือบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายนี้ จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง จับกุมตัวมาดำเนินคดีตามกฎหมาย ในระดับสถานีตำรวจก่อนนำตัวส่งฟ้องศาล บุคคลเหล่านี้เราเรียกว่า ผู้ต้องหา

บุคคลทุกคนเกิดมามีพ่อแม่เป็นคนดี ต้องการมีความเป็นอยู่ที่ดีและกินดี ต้องการความปลอดภัยให้กับตนเองหรือทรัพย์สินของตนเอง ต้องการความรักจากผู้อื่น ต้องการมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

และต้องการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงสุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ผู้ต้องหา
ก็มีความต้องการเช่นเดียวกับมนุษย์โดยทั่วไป แต่สภาพการณ์ที่ทำให้ผู้ต้องหา
ต้องกระทำผิดกฎหมาย ขึ้นอยู่กับความต้องการหรือเป้าหมายของผู้ต้องหาคนนั้น
และอาชญากรรมที่เกิดขึ้นก็แตกต่างกันออกไป ซึ่งความหนักเบาของข้อหาที่
กระทำผิดนั้น ขึ้นอยู่กับเขากระทำผิดกฎหมายเพราะอะไร เช่น กระทำผิด
กฎหมายเพราะเป็นนิสัยหรือสันดานเดิม กระทำผิดกฎหมายเพราะความหิว
หรือความอยู่รอดของตนเอง หรือกระทำผิดกฎหมายเพราะป้องกันอันตรายให้
กับตนเองหรือบุคคลที่ตนรัก ความหนักเบาของข้อหาที่นั้นกฎหมายได้กำหนดโทษ
ไว้เป็นบรรทัดฐานอยู่แล้ว

กรมตำรวจ (2535) ได้แบ่งประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม ที่
ผู้ต้องหาได้กระทำผิดกฎหมายไว้ ตามแผนการป้องกันอาชญากรรมตามนโยบาย
ของกระทรวงมหาดไทย ดังนี้

1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์
4. คดีอาญาที่น่าสนใจ
5. คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย

ตำรวจภาค 4 เป็นหน่วยงานหนึ่งของกรมตำรวจ ที่จะต้องดูแลรักษา
ความสงบเรียบร้อย และป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ที่เกิดขึ้นในเขต
รับผิดชอบ ซึ่งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 11 จังหวัด คือ
ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร นครพนม
มุกดาหาร หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู ซึ่งมีหน่วยงานระดับจังหวัด
เรียกว่า ตำรวจภูธรจังหวัด เป็นผู้ควบคุมดูแลและป้องกันปัญหาอาชญากรรม
ที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอำเภอเมืองของแต่ละจังหวัด ซึ่งเป็นแหล่ง

ที่มีความเจริญของบ้านเมืองมาก มีประชากรเข้าไปอาศัยอยู่หรือประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก เกิดการแข่งขันสูงและผลที่ตามมาคือ ปัญหาอาชญากรรมในลักษณะต่างๆ สูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งในวินัยหนึ่งจะมีผู้กระทำผิดกฎหมายหรือผู้ต้องหา ถูกจับกุมมาดำเนินคดีในชั้นสถานีตำรวจเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ต้องหาเหล่านี้หากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจขาดความเอาใจใส่ดูแล ไม่สนใจต่อความรู้สึกของผู้ต้องหาว่าจะมีความรู้สึกอย่างไรหรือต้องการอะไร ก็ยิ่งทำให้สุขภาพจิตแย่ลงไปอีก ผู้ต้องหาที่อยู่ในระหว่างการดำเนินคดีนั้น ถ้าเป็นบุคคลที่มีฐานะ เศรษฐกิจทางครอบครัวดี ก็จะมีญาติมาประกันตัว และบางคนมีฐานะ เศรษฐกิจทางครอบครัวไม่ดี ไม่สามารถประกันตัวได้ ก็จะถูกคุมขังอยู่ในห้องควบคุมที่สถานีตำรวจ ในวินัย หนึ่งจะมีญาติมาเยี่ยมได้บางเวลาเท่านั้น

จากการเปรียบเทียบสถิติประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม ของตำรวจภาค 4 ระหว่างปี พ.ศ.2536 และ ปี พ.ศ.2537 และระหว่างเดือนมกราคม 2537 ถึงเดือนพฤษภาคม 2537 กับเดือนมกราคม 2538 ถึงเดือนพฤษภาคม 2538 ปรากฏว่าคดีอาญาที่เกิดขึ้นภายในเขตตำรวจภาค 4 มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากสถิติคดีอาญาดังกล่าวสามารถมองเห็นได้ว่าการกระทำผิดของผู้ต้องหามีเพิ่มมากขึ้นทุกปี (ตำรวจภาค 4, 2538) ดังมีข้อมูลแสดงรายละเอียด ดังนี้

ประเภทความผิด	จำนวนคดีที่เกิดขึ้น	
	ปี 2536	ปี 2537
1. คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	487	442
2. คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ	2,838	2,984
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	3,431	3,557
4. คดีอาญาที่น่าสนใจ	1,757	1,825
5. คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย	26,429	29,083
รวม	34,942	37,891

ซึ่งปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้น เป็นปัญหาที่สังคมไทยจะต้องทำการแก้ไขและผู้ต้องหาเหล่านี้ที่กระทำผิดกฎหมาย ส่วนหนึ่งจะกระทำผิดกฎหมายเนื่องจากการผิดปกติของจิตใจ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้ต้องหานี้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีชีวิตและจิตใจเหมือนกับบุคคลโดยทั่วไป หากมีการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพจิตผู้ต้องหา ก็จะทำให้ทราบถึงสุขภาพจิตของผู้ต้องหาที่ลงมือกระทำผิดใหม่ ๆ ผลการวิจัยที่ได้ จะเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารระดับหัวหน้าสถานีตำรวจ หาทางแก้ไขหรือส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้ต้องหาและหากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้กับผู้ต้องหา ในฐานะที่เป็นทรัพยากรบุคคล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพจิตของผู้ต้องหา จึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสุขภาพจิตผู้ต้องหาคดีอาญา ของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสุขภาพจิตของผู้ต้องหาที่แบ่งตาม ระดับการศึกษา สถานภาพส่วนบุคคล การมีงานทำ การอยู่ร่วมกับบิดามารดา และประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

ผู้ต้องหาที่มี ระดับการศึกษา สถานภาพส่วนบุคคล การมีงานทำ การอยู่ร่วมกับบิดามารดา และประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม มีสุขภาพจิตแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมดำเนินคดีในชั้นสถานีตำรวจ ของ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง สังกัดตำรวจภาค 4

1.4.1 ตัวแปรที่ต้องการศึกษา

1.4.1.1 ตัวแปรอิสระ

ก. อายุ

ข. เพศ

ค. ระดับการศึกษา

ง. สถานภาพส่วนบุคคล

จ. การมีงานทำ

ฉ. การอยู่ร่วมกับบิดามารดา

ช. ประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม

(1) คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ

(2) คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ

(3) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์

(4) คดีอาญาที่น่าสนใจ

(5) คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย

1.4.1.2 ตัวแปรตาม คือ สุขภาพจิต 9 ด้าน ประกอบด้วย

ก. ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย (Somatization)

ข. การย้ำคิดย้ำทำ (Obsessive Compulsive)

ค. ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น (Interpersonal Sensitivity)

ง. ความซึมเศร้า (Depression)

จ. ความวิตกกังวล (Anxiety)

ฉ. ความรู้สึกโกรธ ปรารถนาทำลาย (Hostility)

ช. ความรู้สึกกลัวโดยปราศจากเหตุผล (Phobic Anxiety)

ซ. ความหวาดระแวง (Paranoid Ideation)

ณ. พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงอาการผิดปกติทางจิต (Psychiatricism)

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้ต้องหาตอบแบบวัดสุขภาพจิต SCL-90 ด้วยความจริงใจ

1.6 คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ผู้ต้องหา หมายถึง บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมายและถูกควบคุมตัวในสถานตำรวจ แต่ยังมีถูกฟ้องต่อศาล

1.6.2 สถานตำรวจ หมายถึง สถานตำรวจภูธรอำเภอเมือง ในสังกัดตำรวจภาค 4

1.6.3 ประเภทความผิดคดีอาญา 5 กลุ่ม หมายถึง ประเภทของคดีที่ผู้ต้องหากระทำผิดมีอยู่ 5 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่นฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาตัวเรียกค่าไถ่ วางเพลิง

กลุ่มที่ 2 คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ เช่นฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา กระทำให้อย่างตายโดยประมาท พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย ช่มชู้ กระทำชำเรา

กลุ่มที่ 3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ รับของโจร ทำให้เสียทรัพย์

กลุ่มที่ 4 คดีอาญาที่น่าสนใจ เช่น โจรกรรมโค-กระบือ โจรกรรม รถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมเครื่องมือเกษตร ปล้น-ชิงรถยนต์โดยสาร ปล้น-ชิงรถยนต์แท็กซี่ ช่มชู้และฆ่า จ้างกองทรัพย์ ยักยอก-ทรัพย์

กลุ่มที่ 5 คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย เช่น อาวุธปืน (อาวุธปืนธรรมดา, อาวุธปืนสงคราม, วัตถุระเบิด) การพนัน (การพนันทั่วไป, สลากกินรวบ) ยาเสพติด ปรามการค้าประเวณี สถานบริการ โรงแรม มีและเผยแพร่ วัตถุลามก

1.6.4 สุขภาพจิต หมายถึง ลักษณะอาการที่เกิดขึ้นกับจิตใจในทางที่ดีหรือปกติ หรือมีค่าเฉลี่ยของระดับสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติ ก็จะเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีหรือปกติ หากลักษณะอาการเกิดขึ้นผิดไปจากปกติ หรือมีค่าเฉลี่ยของระดับสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ที่สูงหรือต่ำกว่าค่าปกติ ก็จะเป็นผู้มีสุขภาพจิตไม่ดีหรือผิดปกติ

1.6.5 ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย (Somatization) หมายถึง การผิดปกติทางจิต ที่สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้เกี่ยวกับอาการหรือการทำงานที่ผิดปกติของร่างกาย เช่น ปวดศีรษะ เป็นลมหรือเวียน ปวดที่หัวใจหรือหน้าอก ปวดบั้นเอว คิดถึงเรื่องความตาย เป็นต้น

1.6.6 การย้ำคิดย้ำทำ (Obsessive Compulsive) หมายถึง การผิดปกติทางจิต ที่ผลักดันให้กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ เป็นเวลานาน โดยไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็น จนไม่สามารถทำงานอย่างอื่นได้ เช่น ความคิดซ้ำซาก กังวลเกี่ยวกับความสะอาดของตนเอง รู้สึกลำบากใจในการทำงาน ให้เสร็จ ต้องทำงานซ้ำ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าถูกต้อง ตรวจตราสิ่งที่ทำไปแล้ว ซ้ำแล้วซ้ำอีก มีความลำบากใจในการตัดสินใจ เป็นต้น

1.6.7 ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น (Interpersonal Sensitivity) หมายถึง การผิดปกติทางจิต ที่ทำให้ไม่อยากติดต่อกับผู้อื่น เนื่องจากรู้สึกว่าตนเองบกพร่องหรือมีปมด้อยเมื่อเทียบกับบุคคลอื่น ลดค่านิยมของตนเอง แยกตัวออกจากสังคม รู้สึกตัวเองเป็นทุกข์ อึดอัดเมื่อติดต่อกับผู้อื่น

1.6.8 ความซึมเศร้า (Depression) หมายถึง การผิดปกติทางจิต จิตใจเศร้าหมอง หดหู่ ท้อแท้ มองโลกในแง่ร้าย มีความรู้สึกผิด ชอบลงโทษตนเอง ไม่อยากทำงาน ซึมเศร้าที่เกิดจากการสูญเสียเป็นเวลานาน ผิดปกติ และไม่อยากมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บางครั้งมีความคิดอยากฆ่าตัวตาย

1.6.9 ความวิตกกังวล (Anxiety) หมายถึง เป็นการผิดปกติทางจิตใจ มีความรู้สึกไม่สบายใจ อึดอัด สบสน กระวนกระวาย ตื่นตระหนกต่อสถานการณ์และคาดว่าสถานการณ์นั้นก่อให้เกิดผลกับตนเอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและพฤติกรรม เช่น อาการตัวสั่น

1.6.10 ความรู้สึกโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย (Hostility) หมายถึง เป็นการผิดปกติทางจิต มีอาการสีหน้าบึ้งตึง แววตาไม่เป็นมิตร แสดงความไม่พอใจ ตอบโต้ด้วยน้ำเสียงห้วน ๆ วาจาหยาบคาย กระวนกระวาย ขู่ตะคอก ทะเลาะวิวาทหรือทำลาย ซึ่งมีพฤติกรรมแสดงออกมานั้นมีผลมาจากความโกรธ

1.6.11 ความรู้สึกกลัวโดยปราศจากเหตุผล (Phobic Anxiety)

หมายถึง การผิดปกติทางจิตในลักษณะการตื่นตระหนก ตกใจ กังวลอย่างรุนแรง ขาดสติไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ ที่ทำให้เกิดความกลัวโดยไม่มีเหตุผล เช่น กลัวความสูง กลัวที่แคบ

1.6.12 ความหวาดระแวง (Paranoid Ideation) หมายถึง

เป็นการผิดปกติทางจิต จะมีอาการขาดความไว้วางใจ ความรู้สึกในคุณค่าลดลง ขลาดกลัว ก้าวร้าว ก้าวร้าว ความหลงผิดจะมีเหตุเป็นผลและเป็นเรื่องเป็นราว เช่น คิดว่าตนเองจะถูกคนอื่นปองร้าย

1.6.13 พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงอาการผิดปกติทางจิต (Psychiatricism)

หมายถึง เป็นพฤติกรรมแบบโรคจิตซึ่งมีอาการไม่ชัดเจน จนถึงมีอาการชัดเจน เช่น ถดถอย แยกตัวออกจากสังคม หุนว่

1.6.14 การอยู่ร่วมกับบิดามารดา หมายถึง จำนวนปีที่ผู้ต้องหาใช้

เวลาอยู่ร่วมกับบิดามารดา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.7.1 ผลจากวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพสุขภาพจิตของผู้ต้องหา ที่ลงมือ

กระทำผิดใหม่ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทาง ให้กับผู้บริหารระดับหัวหน้าสถานีตำรวจ หากทางแก้ไขหรือส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้ต้องหาและหากิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้ผู้ต้องหา ในฐานะที่เป็นทรัพยากรบุคคล

1.7.2 ผลการวิจัยหากทราบว่า ผู้ต้องหากระทำผิดเนื่องจากความ

ผิดปกติทางจิต จะได้ส่งตัวผู้ต้องหาไปทำการบำบัดรักษาก่อนนำตัวมาดำเนินคดี

1.7.3 ผลการวิจัยสามารถเผยแพร่ไปยังประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อ

เป็นแนวทางป้องกันบุคคลที่จะกระทำผิดกฎหมาย เนื่องจากความผิดปกติทางจิตใจ